

Gospodar in gospodinja

LETO 1937

13. JANUARJA

STEV. 2

Domači vrtnar januarja meseca

Napačno je menuje, češ da ima vrtnar pravi posel samo v vrtu z zemljo. gnojem, s setvijo in saditvijo, z negovanjem vrtnih rastlin itd. Res pa je, da ima ljubitelj in domači vrtnar prav tako kakor poklicni vrtnar dela dovolj tudi takrat, ko mu je pot v vrt za daljši ali krajši čas zaprta. Zlasti pozimi večsih po več mesecev ne more kaj prida v vrt, ker je zemlja zmrznjena, ali pa jo pokriva snežna odeja. Marljiv vrtnar pa zaradi tega ne drži rok križem, ker ima posla dovolj v šrambi za orodje, v prezimovališču za sobae in druge okrasne rastline, gomolje, zelenjad itd. Dosti posla ima tudi s pripravo, izbiro in naročanjem zelenjadnih in cvetličnih semen in končno tudi že z nekaterimi setvami.

Poglejmo torej najprej v šrambo za orodje. Kos za kosom vzemimo v roke in ga pregledjmo v kakšnem stanju je. Kar je pokvarjeno, na stran, da bomo popravili sami ali dali popraviti kovaču. Vse lesene dele naj vrtnar popravi sam. Kdo bo dajal kolarju delat toporišča ali popravljat zobe na grabljah itd? To vse se naredi doma za zabavo, brez posebnega orodja in kar je glavno, brez stroškov. Kdor je pa malo bolj spreten in ima razen kladiva in klešč še kako drugo mizarško ali kolarško orodje, bo popravil tudi samokolnico, razne zaboječke za rastline, rešeta za zemljo, izdelal palice za vrtnice, deže za okrasno rastlinje itd. Ko je orodje v dobrem stanu, namažimo vse kovinske dele s kako mastjo (neslano) ali z oljem. To je zelo potrebno, da orodje čez zimo ne rjavi. Lesene dele popleskajmo z oljnatno barvo ne samo zaradi trpežnosti in zaradi lepšega, ampak tudi zaradi rednosti in varnosti. Lahko trdimo, da malokatera stvar tako točno označuje kmečkega gospodarja, kakor uprav orodje. Lepo negovano orodje, ki je vedno v dobrem stanu in na svojem mestu, kaže rednega, skrbnega in v vsakem oziru dobrega gospodarja, ki je brez dvoma tudi v drugih gospodarskih za-

devah reden in skrben. Z enako barvo, (rumena, oranžna, rdeča), pobarvano orodje, (seveda samo leseni deli), je tudi mnogo bolj varno pred tatvino in izposojeno se lahko dobi nazaj, ker se težje zameša med drugo nebarvano ali pa pleskano z drugačno barvo. Barva takorekoč »kriči« za svojim gospodarjem in za malomarnim delavcem, da ne pušča orodja zunaj na dežju. Pobarvati treba zunaj iz znotraj zalivače, ako niso prav temeljito pocinkane. Nove deže za cvetlice znotraj ožgemo, zunaj pa najmanj dvakrat prepleskamo z oljnatno barvo. Stare posode popravimo in na novo prepleskamo. Tudi palice za vrtnice prevlečemo s katranom, ali jih namakamo v 5% raztopini modre galice ali v čistem karbolneju. Ostali kos, ki bo nad zemljo, pa vsaj dvakrat prevlečemo z oljnatno barvo. S kakšno barvo? S kakoršnokoli, samo z zeleno nel Lepo se podajo v zeleno trato siva, rumena, oranžna. Isto velja za vrtno klopi, mize, stole itd.

Pa še drugi predmeti, ki jih je treba sedaj pregledati in popraviti, če so kaj pokvarjeni in obrabljeni. Dandanes ima že skoraj vsak ljubitelj vrta toplo ali gnojno gredo, ki jo pokriva z okni. Če se pa kaj rada pokvari. Tudi tam se ubije kaka šipa, barva se odlušči itd. Vse to spravimo v red sedaj pozimi, ker drugi mesec bomo okna že rabili.

Za prav rane setve v lončke in zaboječke potrebujemo primerne, dobre zemlje iz gnojakov ali prav dobro gnojenih vrtnih gredic in pa nekoliko peska. Dokler je kopno in zemlja ni preveč zmrznjena, si pripravimo take zemlje v kak prostor, kjer ne zmrzuje, da jo bomo imeli pri rokah, ko bomo sejali.

Kdor ima veselje do lepih sobnih in okrasnih cvetlic za deže, in pa potrebno potrpljenje in vstrajnost naj si naroči takoj sedaj iz večje semenske trgovine seme od okrasnega šparglja (asparagus), amarilis, klivije, dracene raznih palm, aralije, agave, aloe i. dr. Vse te rastline

kale počasi in se morajo sejati že januarja meseca, da se do prihodnje zime zadostno razvijejo. Do svojega popolnega razvoja potrebujejo več let. Z ljubeznijo in potrpežljivostjo pa dosežemo v nekaj letih rastline, ki so najlepši okras vsake hiše in imajo tudi trajno in veliko vrednost. Kako se sejejo, o tem prihodnjič, ko bo seme že doma.

Ljubitelji lepih cvetlic v loncih in dežah naj večkrat pogledajo v **shrambo**, kjer te rastline prezimujejo in se pričajo kako se obnašajo. Dva najhujša sovražnika teh rastlin pozimi sta **prevelika toplota in moča**. Toplota nekaj stopinj nad ničlo (6 do 8 stopinj C) najbolj prija našim navadnim trdim rastlinam, kakor so n. pr. **oleander, evonimus, dracene, juke, muze Martini** (muza ensete mora stati čez zimo v toplejšem prostoru), **nageljni**, pa tudi **rožmarin in roženkraut fuhsije in pelargonije** — vse to se pokvari, če je tako na toplem, da čez zimo odganja. Rastline morajo 3 do 4 mesece počivati, potem se bodo na pomlad in čez poletje lepo razvijale. Vse rastline, ki se čez jimo oblete, (ki so čez zimo brez listov), naj stoje na suhem, brez zalivanja; kar obdrži liste, moramo pa sicer tudi pozimi zalivati, toda zelo pomalem in previdno. Boljše manj nego preveč. Ob južnem, toplem vremenu, odpirajmo okna, da se prostor prezračí. To

rastlinam jako dobro dé. **Hijacinte, tulipane** in druge čebulnice, ki smo jih jeseni posadili v lončke za rano spomladno cvetenje, postavimo sedaj v toplo sobo na svetlo okno. Vsak lonček pa prej preglejmo, če je čebulica dobro vkoreníčena. Korenine morajo segati okrog in okrog do dna in morajo biti na gosto prepletene z zemljo ob steni lončka. Le tako vkoreníčene čebulice se bodo na svetlobi dobro razvijale in cvetele. Prve dni, ko jih prinesemo na svetlo okno, jih obsenčimo, da se počasi privadijo na svetlobo in solnce.

Ljubitelji **dalij (georgin)** naj skrbno preložijo in pregledajo gomolje, če ne plesnijo ali gnijejo. Plesnive ali nagnite dele treba izrezati in načete dele ob vratu potrositi s žvepleniím prahom ali vsaj s stolčeniím ogljem. Preglejmo tudi zalogo čebulic od **mečkov, gomoljastih begonij, kan** in drugih vrtnih rastlin, ki prezimujejo v obliki podzemeljskih delov (gomoljev, korenin itd.)

Mnogo posla ima sedaj pridelovalec semen, ki jih je treba očistiti in pripraviti za prodaj. Domači vrtnar naj pregleda zalogo vrtnega semjenja. Kar je dvomljive kalivosti, naj preskusi kako kali, kar manjka, naj začasa naročí. Sedajle je čas za naročanje semenja, ne pa takrat, ko je treba sejati in vse naenkrat tišči v semenske trgovine. H.

Krave tudi pozimi na pašo!

Vsak, kdor bo ta naslov bral, bo na prvi hip obsodil pisca, češ, ta pa nima vseh kolesc v redu, da sili pozimi krave na pašo. Namen tega članka je, preskrbeti kravam tudi pozimi zeleno klajo, kajti izkušnja nas uči, da le sveža krma da veliko mleka in kar je največ vredno, se pridela doma in je ni treba kupovati. Svoj čas in tudi še danes priporočajo za zimno močna krmila, ki so pa žal za nas navadne kmečke zemljane predraga, ker se ne rentirajo. Izplačajo se le morda v bližini velikih mest, kjer se mleko tudi lažje in boljše proda kot na deželi. V zadnjem času močno priporočajo tako zvane silose, to je betonirane jame za kisanje zelene krme. Kako se to dela, je bilo že objavljeno v tem listu.

Neki pregovor pravi: Besede mičejo, zgledi vlečejo. Jaz bi rad na kratko opisal skušnjo s silosom in veliko vrednost

istega za povzdigo naše živinoreje, kajti pregovor: Krava pri gobcu molze, še vedno drži. V preteklem letu sem zgradil silos in ga tudi napolnil s svežo krmo. Ker nisem imel posebej za to vsejane koruze in kaj drugega, sem obžal koruzo, jo zrezal na slamoreznici ter pokosil otavič in tretjo deteljo ter vse zmešal in jamo zaprl.

Meseca novembra sem jamo odprl in sedaj krmimo že dva meseca krave s to krmo s prav dobrim uspehom.

Ženske me začudeno vprašujejo, kako je to, da imajo naše krave letos več mleka pozimi, kot poleti. Krave dobijo poleg rezanice še vsak dan po dva škafa te zelene okisane krme ter se prav dobro rede in veliko dojijo.

Krave izven mlekarskih okolišev po deželi so pozimi prave reve. Po večini dobijo le ostanke od konj ali volov, zato pa

tudi ni nobenega mleka od njih. Ker pa je mleko pozimi veliko več vredno kot pa poleti, zato mora biti prva in glavna skrb vsakega kmeta, da si zagotovi tudi pozimi dovolj sveže krme za krave.

Ako je dovolj mleka, so lepa teleta v hlevu in lepi prašički v svinjaku. Ako so pa otroci v hiši, imajo pa tudi ti pri mleku svoj delež.

Zato je taka jama za kisanje krme, poleg gnojnične jame nujno potrebna na vsaki kmetiji.

Slišimo pa še ugovor: O, jaz bi tudi naredil, vem, da je dobro, ali denarja ni.

Prijatelj, verjamem ti to, saj občutim to sam na svoji koži. Ali morda nimaš

več glav slabo oskrbovane živine v hlevu? Umestno je eno odprodati ter zgraditi silos ter ostalo živino bolje krmiti, pa bo več dobička. Opozoril bi še na previdnost pri zidanju glede podtalne vode. Vsak, kdor namerava zidati, naj se prej posvetuje z okrajnim ekonomom. Zelo poučna je knjižica: Ing. Sadarja, Kisanje krme in kmetijski silos.

Banska uprava daje za te naprave tudi podporo, kar je vsako leto po občinah razglašeno.

Stanovski tovariš! Tvoja zemlja je zdrava, za pridne nje lega je prava. Išče Te sreča, um Ti je dan, našel jo boš. ako nisi zaspan.
Fr. Vide.

Dajmo živini klajnega apna

Krmi, katero pokljajamo živini, primanjkuje dostikrat apna in fosforne kisline. Naši travniki in njive so zelo izčrpani, ker jih premalo gnojimo. Zato tudi krma s takih njiv in travnikov ne vsebuje zadostne količine za živino potrebnih hranilnih snovi. — Znano je, da rabijo živali za tvorbo okostja precejšnje količine fosforja in apna. Ako pa tega v krmi primanjkuje, se pojavi pri mladih živalih mehkokostnost, pri starejših živalih pa kostolomnica. Da to preprečimo, imamo na razpolago dvoje sredstev:

1. Izdatno gnojenje travnikov in njiv z apnom in fosfatnimi gnojili.

2. Pokladanje klajnega apna živini.

Najbolje je seveda, če storimo oboje, da namreč zadosti gnojimo in pokladamo obenem tudi klajno apno.

Travnike in pašnike gnojimo s fosfatnimi gnojili in apnom že v jeseni ali pa vsaj pred zimo. Gnojenje z apnom zadostuje navadno več let, vsled česar moramo trositi večje količine apnenega prahu. Od fosfatnih gnojil pride v poštev superfosfat, kateri zelo hitro učinkuje; mesto superfostata pa lahko uporabljamo tudi Thomasovo žlindro. Vsled obilnega apna, ki ga vsebuje, deluje posebno dobro na kislis zemljiščih.

Če primanjkuje v zemlji apna in fosforne kisline, potem primanjkuje teh snovi prav tako tudi v vseh onih krmskih rastlinah, ki so rastle na dotičnem zemljišču. Ako so bili travniki slabo gnojeni, nadalje, če so isti kislis in povsod tam, kjer so trpele travniške rastline za časa rasti radi suše, nastopi pomanjkanje fos-

forne kisline in apna v senu. Zlasti v takih letih, ko je bila huda suša, ne bi smeli nikdar pozabiti na klajno apno, katero je kot dodatek neobhodno potrebno.

Manjše količine apna, kot pa ga potrebujejo živali, vsebujejo razne žitne slame in pleve, nadalje žita in otrobi. Prav malo apna je v kisle senu, v pesi, krompirju in repi; zato moramo kislno seno vedno nadomestiti s senom z dobro pognojenih travnikov. Dovolj apna pa vsebujejo žita, otrobi in razne oljne pogače; žitne slame in pleve pa je vsebujejo v premajhni količini. Iz tega je razvidno, da vsebujejo nekatera krmila premalo apna, druga pa zopet nezadostne količine fosforja. Ta primanjkljaj moramo nadomestiti s klajnim apnom.

Klajno apno je bel prašek, brez vsakega posebnega vonja, kateri vsebuje mnogo apna in fosforne kisline. Shraniti ga moramo vedno na suhem prostoru, da se ne pokvari.

Vsem onim živalim, katerim pokladamo slabo krmo, moramo nuditi zadostne količine klajnega apna. Neobhodno potrebno je tudi za mlade živali; te ga potrebujejo za rast in utrditev kosti. — Veliko klajnega apna rabijo doječe, breje in sploh vse zelo mlečne živali; molzne krave izločujejo z mlekom vedno tudi nekaj apna in fosforne kisline. Najbolj potrebno pa je klajno apno za ono govejo živino, ki je pričela lizati zid, glodati les in gristi cunjje. Živina dela to vsled tega, ker ji primanjkuje rudninskih snovi in te hoče nadomestiti. — Skrbeti moramo, da dobi takoj zadostne količine

klajnega apna. Sicer nastopi mehkost ali pa kostolomnica. Takim živalim zatečejo večkrat členi; hrbtnica in noge pa se jim skrivijo. Ker težko hodijo, veliko polegajo in močno shujšajo.

Za posamezne živali so potrebne približno sledeče količine klajnega apna:

Pujski in ovce 1 do 4 grame dnevno;
odrasli prašiči 6 do 9 gramov dnevno;
tele in žrebe 8 do 10 gramov dnevno;
odraslo govedo 20 do 45 gr. dnevno.
konj 10 do 18 gramov dnevno;
perutnina 1 gram dnevno.

Količina klajnega apna, ki ga dajemo živini, je odvisna predvsem od kakovosti krme, ki jo pokladamo; čim slabša je kr-

ma, tem večji obrok klajnega apna moramo dodati.

Manjšim živalim ga lahko pomešamo med mleko, za večje pa ga damo med navlaženo ali pa poparjeno krmo. Celoten obrok klajnega apna razdelimo na tri enake dele; prvi obrok dobi živina zjutraj, drugi opoldne, tretji pa zvečer. Po poteku dobrega tedna s pokladanjem klajnega apna za kaka dva dni prenehamo, nakar ga ponovno pokladamo. Omejitvi je treba, da naj dobivajo tudi prašiči zadostne količine klajnega apna; to pa radi tega, ker je v okopavinah katere pridejo za krmljenje prašičev največ v poštev, navadno premalo apna.

S klajnim apnom odvrnemo marsikatero kostno bolezen in zato se ga le pridno poslužujemo.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Zemljini krofki za juho. Zemljice obrubam in razrežem na tanke rezine. Na sredo vsake devam majhne kupčke praženih možgan ali mesni nadev. Ob krajih pomažem rezine z beljakom in vsako pokrijem z nenapolnjeno rezino. Ob robu pritisknem s prsti, da se delea sprimeta. Potem jih pomočim v mleko in nato v raztepeno jajce; nato jih osušim v drobtincah ali ocvrem na maslu ali masti. Ocvrte krofke dam k juhi ali na juho.

Mesni nadev. Kuhano ali pečeno kakršnokoli meso prav na drobno sesekljam. Sesekljanje denem na razbeljeno mast ali surovo maslo, v katerem sem zarumenila dobro sesekljano čebulo in sesekljan zelen peteršilj. Meso nekaj minut pražim, nakar ga potegnem na stran, da se malo ohladi. V ohlajeno meso vlijem toliko jajc, da ta zvežejo meso, a nadev ne sme biti prečist. Taka mesna mešanica se večkrat rabi.

Kislo zelje s papriko. Najprej zelje prevrem. Prevrelo zelje stresem na blede rumeno prežganje, katero sem naredila iz masti, drobno sesekljane čebule in moke. Zelje pražim pokrito eno uro. Potem zelje osolim, mu pridenem malo kimlja in noževo konico paprike. Ko zelje dobro prevre, ga dam s krompirjem na mizo. Ako zelju pridenem žlico kisle smetane, se mu okus znatno izboljša.

Krvave klobase s kašo. Dva litra kaše polijem z vrelo vodo. Vodo ocedim in kašo še v mrzli vodo operem. Kašo skuham samo napol v nekaj litrih vode. Vedeti je treba, da preveč kuhana kaša napravi klobase premehke. Skuhano kašo stresem na rešetko, da se ohladi. Ohlajeni kaši primešam tele stvari: četrt kg prešičje glave, polovico pljuč, srce in pol kilograma slaninih kož. Vse to mesovje mora biti mehko kuhano in ohlajeno, prav dobro sesekljano ali zmleto. To mesovje zabelim z razgretimi ocvirki. V razbeljene ocvirke vržem žlico drobno sesekljane čebule, pest majaronovih plev, žlico posušene mete, en liter precejene krvi, pol drugi liter juhe, v kateri se je kuhalo meso, primerno soli in pol žlice popra. Mesovje z dišavami prav dobro zmešam in z mešanico napolnim čreva. Čreva ne napolnim docela, ker bi popokale klobase, če bi bile preveč natlačene. Klobase kuham v obilni vreli vodi. Kuhane so tedaj, če se prikaže čista voda, ako klobaso s špiljo zabodem. Kuhane klobase vtikam v mrzlo vodo in jih pokladam na desko. Nekoliko ohlajene obrnem. Potem jih postavim na mrzel prostor.

Svinjska ribica v mrežici. Svinjsko ribico zdrgnem s soljo, poprom, majaronom in s strto ali sesekljano kumno. Potem jo obložim z odrezkom limonine lupinice, z vejico zelenega peteršilja in z

lavorovim listom Pečico sem dala poprej v mrzlo vodo. Ko jo rabim, jo vzamem iz nje, jo razprostrem po deski in denem nanjo ribico. Ribico od vseh strani lepo zavijem v pečico. Potem jo denem za nekaj ur na hladno. Tako pripravljena lahko počaka v hladnem vremenu nekaj dni. Ko jo dam v peč, jo polijem z žlicco vina in ji pridenem malo masti. Pečem jo počasi.

DOMAČA LEKARNA

ga Glava me boli. Tako toži veliko ljudi, si kupuje praške, vziva izprva aspirin in antipirin, ko se pa privadi temu, mora seči po močnejših, pride do piramedona in veronala. Ti močni praški pa so spravili že marsikoga tja, kjer ne boli več glava. Bolečine v glavi so res mučne. Treba pa je doznati, od česa nas boli glava; treba se je posvetovati z zdravnikom in to pravočasno. Hude bolečine v glavi so znak bolezni. In te ne bomo pregnali s praški, razun, če je treba, da se izpotiš po prehladu. Na svojo roko in kar dan na dan naj ne jemlje nikdo praškov, boljše je kako nedolžno domače zdravilo. Slabotne boli glava rada zjutraj, dokler so še tešči. Ta glavobol prihaja navadno iz želodca. Ta bolečina navadno odneha, čim izpiješ močno gorko kavo. Prava kava je sploh star zdravnik zoper glavobol, ki prihaja od zabasanih vetrov, če so očesni živci opešali. Tu ne pomaga prašek, ampak počitek za oči in zdravniški pregled. Če bere kdo dolgo in strastno, če ima drobno delo pri slabi luči, veliko učenja, boli glava vsled izmučenih živcev. Tu je treba počitka, obkladke španske mete ali prežiljke na glavo, na podplate hrenovega listja. Pri želodčnih slabotih pomaga črna kava z limono ali zavrelca tavžentrož. Pijanca iztrezni črna kava, v katero vmešaš žlico bukovega pepela, pa tudi sama na sebi mu olajša črna kava glavo. Če boli glava vsled prenapoljenih črev, pomaga sladka voda, večkrat po malem. Če boli glava vsled bolezni maternice, pij zavrelico madronšice, ali mete in melise in devaj si na trebuh obkladke teh zeli. Kakšnemu človeku pomaga za trdovratni glavobol, če gre na drug zrak, drugega zaboli glava vsled megle in mraza. Ob začetku pljučnih bolezni boleva rada glava; legar, kوزه, ošpice večina hudih bolezni in influenca, šen, se naznanja s hudim glavobo-

lom. Zato se ni treba muditi in ne zane-marjati opominov naše glave. Sezime takoj po nedolžnem domačem zdravilu in pokličimo veččaka. Mrzli obkladki niso vselej na mestu. kadar boli glava. Obkladki zelišč pa ne škodujejo. Vsakemu ni znano, kako dobro dene par kapelj metinega ali prežiljkinnega olja, ki se kane na robeč in obveže z njim glavo.

ga Pri hripavosti, potnih nogah in krčih si pristavi v prsteni posodi pol litra vode, nastrži vanjo pol kilograma boljše-ga belega mila in mešaj, dokler se ne razstopi. Potem prilij 125 gramov olja in kuhaj pol ure. Ko odstaviš, primešaj 60 gramov stolčene kafe in tri žlice araičine tinkture. S tem utiraj hripajoč vrat, zapestje in noge. Če si stopil napak ali si izvil ali pretegnil kak ud, si namaži tega mazila na krpo in naveži na razbolelo mesto.

ga Za bolečine v jetrih ali v vranci raztepi rumenjak v žganju in deni obkladek. Ko se posuši, deni drugega. Prevraj orehove ježice na laškem olju in maži se z gorkim oljem. Naše prababice so preluknjale z buciko velik kos papirja, ki so ga imeli prej za zavijanje sladkorja in so držali nad njim gorečo lojevo svečo, da je bil ves papir pokapljan. Potem so pritisnile gorkega na rebra. Ali pa so steple dva beljaka, zmešale to z nastrganinam belim milom, namazale na plav papir in prilile. To je odgnalo vročino in bolečine. Tudi predivo z beljakom je bilo v navadi za oblič, ki je pozdravil in ohladil tudi pekoče rane in zlatožilne bolečine.

ga Za bolečine v sklepih in za trde zatekline zmešaj 250 gramov terpentinovega olja z ravno toliko grami španskega mila in primešaj še 50 gramov ogljenokislega kalija. Namaži na krpo in naveži. Če ni še pomagalo, ponovi, ko je minilo 12 ur.

ga Za opešane živce. Razreži četrt kg starega sala in pristavi. Prideni 40 gramov rožmarina malo majarona in dušja, kuhaj dokler ni porumenel rožmarin, pretlači in primešaj toliko voska, da nastane mazilo. S tem utiraj podlaktje, kolena, trebuh. Laktje in kolena navzgor, trebuh na okrog.

**Kmetje! Vaša stanovska
organizacija je Kmečka
zveza!**

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

Ljubljanska denarna borza. V minulim tednu se je po praznikih razvil nekoliko živahnejši promet na ljubljanski denarni borzi in je znašal blizu 4,3 milj. Din naproti prejšnjim tednom od 3,1 in 3,6 milj. Din. V svobodnem prometu so plačevali tuje devize povprečno po naslednjih cenah: Angleški funt 238 Din, nemško marko 12,86 Din, avstrijski šilling 8,22 Din, grške bone 31,50 para. — Uradni tečaj s primom so pa beležili povprečno: Angleški funt 213,74 Din, ameriški dolar 43,20 holandski goldinar 23,82 Din, nemška marka 17,50 Din, švicarski frank 10 Din, belgijska belga 7,34 Din, italijanska lira 2,29 Din, francoski frank 2,05 Din, češka krona 1,32 Din. — Kar se tiče madjarskega penga, se je med našo in ogrsko banko dosegel sporazum, da se pretvorijo naše terjatve v Budimpešti po tečaju 8,60 do 8,76 za 1 penga.

ŽIVINA

g Živinski sejmi zadnjega tedna v Ljubljani, Kranju in Novem mestu ter v Mariboru in Ptuju so bili vsi precej dobro založeni in kupčija je bila srednja. Ugodno zimsko vreme je privabilo mnogo prodajalcev, pa tudi kupcev. Tudi cene so bile precej trdne ter so se gibale za prvovrstne vole okrog 5 Din za kg žive teže. Tu podajamo povprečni pregled cen živine in prašičev na različnih sejmih za kg žive teže (izvzemši prašičkov za rejo):

g Ljubljanski živinski sejem 5. januarja. Skupen dogon živine na sejem dne 5. januarja je znašal 274 glav, in sicer 67 volov, 42 krav, 20 telet, 5 velikih prašičev, 36 prašičkov in 104 konje; od tega je bilo prodanih 25 volov, 25 krav, 15 telet, 5 velikih prašičev, 26 prašičkov za rejo in 26 konj. Cene živini so bile sledeče: voli I. vrste 4,75 do 5,25 din, voli II. vrste 4 do 4,50 din, voli III. vrste 3,50 do 3,75 din za 1 kg žive teže; krave debele 3 do 4,50 din, krave klobasrice 2 do 3 din, teleta 6 do 7 Din, prašiči 5,50 do 7 din za 1 kg žive teže. Prašičke za rejo so prodajali po ceni od 100 do 200 din komad. Cene konj so bile 400 do 3.500 din

za komad. Od konj je bilo prodanih 7 komadov za Dunaj.

g Živinski sejem v Novem mestu 4. januarja. Dogon na mesečni živinski sejem je bil znaten; prav tako tudi kupčija. Zlasti veliko je bilo prignanih prašičev in goveje živine. Na sejmu je bilo prodanih precej volov. Cene so bile še dosti ugodne in so se od zadnjega sejma nekoliko zboljšale. — Vole so prodajali po 4 do 3,50 din za 1 kg žive teže. Cene pitanih prašičev so bile 7 din za 1 kg žive teže; prašičke za rejo pa so prodajali po 90 do 125 din komad.

g Sejsko poročilo iz Kranja od 4. januarja. Cene so bile sledeče: voli I. vrste 5 din, voli II. vrste 4,50 din, voli III. vrste 4 din za 1 kg žive teže; telice I. vrste 5 din, telice II. vrste 4,50 din, telice III. vrste 4 din za 1 kg žive teže; krave I. vrste 4,50 din, krave II. vrste 4 din, krave III. vrste 3,50 din za 1 kg žive teže; teleta I. vrste 8 din, teleta II. vrste 7 din; prašiči špeharji 9 din, prašiči pršutarji 8,50 din za 1 kg žive teže.

RAZNO

g Žitni trg. Na žitnem tržišču ni bilo med prazniki nikakega živahnega prometa, ker se je domači konzum kril že začetkom decembra. Tudi glede izvoza je vladalo mrtvilo, ker je Prizad že izpolnila večino svojih zaključkov z inozemstvom, pa tudi ni več pšenice za izvoz na razpolago. Glede kourze se kupčija, (zlasti izvoz), še ni razvila, pa tudi na domačem trgu še ni dovolj potrebe. Proizvajalci pa tudi še ne silijo z njo na trg, ker se jim cena ne zdi ugodna. — Na žitni borzi v Novem Sadu so zadnje notacije v pšenici in moki sledeče: pšenica bačka 168 do 170 Din, banatska 163 do 165 Din, sremska in slavonska 167 do 169 Din; moka bačka in banatska og, ogg 247,50 do 257,50 Din, štev. 2. 227,50 do 237,50 Din, štev. 5. 207,50 do 217,50 Din, štev. 6. 187,50 do 197,50 Din, štev. 7. 147,50 do 157,50 Din. Ostale cene so ostale enake kakor pred božičem.

g Znižanje dopolnilnega davka k zemljarini. Davčna uprava poziva za vložitev prijav za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini, kakor to predvideva to-

zadevni zakon iz leta 1929. Za znižanje morajo biti podani sledeči pogoji: 1. da se davčni zavezanec bavi s kmetijstvom; 2. da obdeluje svoje posestvo sam ali s člani svoje rodbine; 3. da šteje rodbina takega davčnega zavezanca več kot 5 članov; 4. da dopolnilni davek k zemljariini ne presega 5000 Din; 5. da predloži v odrejenem roku prijavno na predpisani tiskovini. — V smislu omenjenega zakona ni smatrati za člane hišne zajednice: 1. osebe, ki so stalno odsotne: stalno odsotne niso osebe, ki odslužujejo vojaški rok, ki se šolajo, uče obrta, zdravijo in slično; 2. osebe, ki se bavijo poleg kmetijstva z industrijo, trgovino ali kakim drugim poslom, ki se zanj plačuje pridobnina; 3. osebe, ki so v javni ali privatni službi; 4. žene in otroci oseb pod točko 2. in 3.; domača služinčad in nameščenci. Te prijave je vložiti do 31. januarja 1937 pri pristojni občini na predpisani tiskovini, ki se tam dobi. Za resničnost števila članov hišne zajednice, kakor tudi podatkov po točkah 1 in 5. je odgovorna, razen davčnega zavezanca, tudi občinska oblast.

g Mlekarska šola v Škofji Loki preide v državno upravo. Vlada je stavila v državni proračun postavko 300.000 Din za osebne in stvarne izdatke drž. mlekarške šole v Škofji Loki, ki jo je ustanovila in dosedaj vzdrževala naša banska uprava, četudi jo je obiskovalo največ učencev iz drugih banovin. S tem bo banovinski proračun razbremenjen v korist drugih kmetijskih panog.

g Tržne cene v Ljubljani v mesecu januarju. Govedina: meso I. vrste 12 din, meso II. vrste 10 din, meso III. vrste 8 din z 1 kg. — **Teletina:** meso I. vrste 16 din, meso II. vrste 14 din za 1 kg. — **Svinjina:** meso I. vrste 16 din, meso II. vrste 14 din za 1 kg. Slanina domača 14 din, slanina hrvaška 15 din, salo domače 15 din, salo hrvaško 16 din, mast 18 din, šunka 20 din, prekajeno meso I. vrste 20 din, prekajeno meso II. vrste 15 do 18 din za 1 kg. — **Drobnica:** koštrunovo meso 10 do 12 din, jagnjetina 12 do 14 din za 1 kg. — **Klobase:** sveže kranjske 18 din, polprekajene kranjske 18 din, suhe kranjske 20 din, prekajena slanina 20 din za 1 kg. — **Perutnina:** piščanci 10 do 16 din komad, piščanec zaklan 20 din za kg, kokoš 16 do 20 din komad, kokoš zaklana 18 do 20 din za 1 kg, petelin 16 do 20 din komad, petelin zaklan 18 do 20 din za

1 kg, raca 22 din komad, raca zaklana 30 do 35 din za 1 kg, gos 30 do 35 din komad, gos zaklana 15 din za 1 kg, golob 3 do 4 din komad, zajec domač 4 do 9 din komad. — **Mleko in mlečni izdelki:** mleko 2 do 2.25 din liter, maslo surovo 20 do 24 din, maslo čajno 24 do 32 din, maslo kuhano 24 do 28 din, sir bohinjki 244 din, sirček 6 din, sir polementalec 24 din, sir trapist I.a 20 din, sir trapist II.a 16 din za 1 kg. — **Jajca:** 0.75 do 1 din komad. — **Kruh:** beli 4.50 din, polbeli 4 din, črni 3.50 din za 1 kg. — **Sadje:** jabolka I. vrste 10 din, jabolka II. vrste 6 din, jabolka III. vrste 4 din za 1 kg. Češplje suhe 4 do 8 din, suhe hruške 4 do 6 din, orehi 6 do 8 din, orehi luščeni 16 do 18 din za 1 kg. — **Mlevski izdelki v prodaji na drobno:** moka št. 0 3.35 do 3.50 din, moka št. 2 3—3.25 din, moka št. 4 2.70 do 3 din, moka št. 6 2.50 do 2.75 din, kaša 4 din, ješprenj 4 din, ješprenjček 5 do 7 din, otrobi 1.50 din, koruzna moka 2.25 din, koruzni zbrob 3 din, pšenični zdrob 4 din, ajdova moka I. vrste 3 din, ajdova moka II. vrste 4.50 din, ržena moka 3 din za 1 kg. — **Zito:** pšenica 200 do 220 din, rž 107 din, ječmen 165 din, oves 155 din, proso 145 din, koruza 120 do 125 din, ajda 145 din, fižol ribničar 220 din, fižol prepeličar 280 din, grah 600 din, leča 600 din za met. stot. — **Kurivo:** trda drva 95 din, trda drva žagana 105 din, mehka drva 70 din za en prostorni meter. — **Krmas:** seno sladko 45 din, seno polsladko 35 din, seno kislo 30 din, slama 25 din za 1 meterski stot. — **Zelenjava:** solata glavната 14 din, solata endivija 6 do 10 din, zelje pozno 1 din, zelje rdeče 1 din, zelje kislo 2.50 din, laneno seme 4 din, fižol luščen 3 do 5 din, krompir stari 1 din, repa 1 din, repa kislá 2 din, korenje 2 din, pesa rdeča 1 din za 1 kg.

Ali je treba oporoko kolkovati? Brali ste, da je treba oporoko kolkovati s takso za 10 din, drugod pa, da je ni treba. Vprašate, kaj je prav. — Oporoko, ki jo zapustnik sam napiše ali pa, ki mu jo kdo drugi napiše in jo sam in še tri priče podpišejo, ni treba takoj kolkovati. Šele po smrti zapustnika, ko se je vršila zapuščinska razprava in se da zapuščinski spis v svrhu odmere dedinske takse davčnemu uradu na pregled, se mora plačati od vsake pole oporoke taksa 10 Din, in sicer se pobere ta taksa od dediča, ki plača največje del dedinske takse. Če pa daste oporoko sodišču v hrambo, plačate 50 Din takse, če napravite oporoko na sodišču, plačate 100 Din takse.

PRAVNI NASVETI

Mali posestniki in vzdrževanje ubožcev. N. J. B. Pri vas se občinski ubožci hranijo na ta način, da hodijo od hiše do hiše. Do sedaj so jih vzdrževali samo večji posestniki. Sedaj jih pa ti pošiljajo tudi k malim posestnikom. Vprašate, če morejo vas male posestnike siliti, da hranite občinske ubožce. — Vsaka občina mora skrbeti za svoje ubožce. Ker so tudi mali posestniki člani občine, je jasno, da morajo tudi oni prispevati za občinske potrebe in zato tudi za občinske ubožce. Če občina svoje ubožce tako vzdržuje, da jih pošilja od hiše do hiše, je prav, da jih pošilja tudi k manjšim posestnikom. Pravično bi pa bilo, da bi se tudi ta dajatev razdelila sorazmerno z višino davkov.

Kmeti dolgi do 500 dinarjev. J. S. Od leta 1929 ste dolžni 500 Din. Obresti ste plačevali do leta 1929, od tedaj naprej pa nič več. Upnik trdi, da se ta dolg ne zniža na polovico in da ga morate plačati v dveh letih. Ali je tako? — Niste povedali, v kakšno vrsto ste se zadolžili. Če dolg izvira iz nakupa blaga na up ali iz obrtnega dela, se ne zniža. Ako pa ste si denar izposodili, se dolg zniža za polovico. Kmeti dolgovni, ki skupaj niso večji od 500 dinarjev, se morajo plačati v dveh enakih letnih obrokih. Za nje torej ne velja 12-letno odplačevanje.

Dolgovi do 250 dinarjev niso »kmetijske« dolgovni. A. K. Če dolg ne presega 250 dinarjev, se ne smatra za »kmetijski« dolg in dolžnik ne uživa zaščite, čeprav je kmet.

Bratov dolg. S. Brat je leta 1931 plačal mesto vas les, ki ste ga kupili. Sedaj zahteva plačilo celega dolga, češ, da je ta dolg trgovski dolg in da ne spada pod zaščito. — Če ste kupili les od druge osebe in ne od brata ter bi bili tej osebi ostali dolžni, bi dolg izviral iz »nakupa blaga na up« ter bi se ne smel znižati. Brat, ki je za vas plačal kupnino, pa po našem mnenju ne bo mogel uspeti s trditvijo, da vaš dolg napram njemu izvira iz nakupa blaga, ker vendar od njega niste ničesar kupili. Zato bo že moral pristati na polovico znižanja dolga.

Dolg na pijači. J. S. O. Pri gostilničarju ste večkrat pili na up. Ali se tudi tak dolg zniža za polovico. — Dolg, ki izvira iz nakupa blaga — tudi pijača je blago — se bo moral odplačati v celoti v 12 letih. — Za take dolgove se ne morete zahtevati obresti.

Slabo gospodarstvo. J. S. S. Mati je po smrti moža prevzela njegovo posestvo. Nato je podedovala še drugo posestvo od svojih staršev. Kmalu nato se je vdruživč poročila s posestnikom. Tekom 18 let je matu najprej prodala posestvo svojih staršev in na svojem posestvu napravila dolg čez polovico vrednosti. Njen mož pravi, da bo za svoje potrebe odprodal kos za kosom od svojega po-

sestva. Vprašate, če res lahko očim po svoji volji razprodaja posestvo, ali pa ima tudi vaša mati kak delež pri tem, ker sta popreje oba skupaj zapravila materino posestvo in ste oškodovani otroci. — Če je očim sam lastnik, lahko sam s posestvom razpolaga. Kar sta mati in očim skoozi 18 let zapravila, se sedaj ne da več popraviti. Le če bi očim sedaj tako zapravil, da bi bila nevarnost, da on in žena prideta ob vse, potem lahko pri občini zaprosite, naj pokrenejo pri sodišču postopek, da se vašega očima radi zapravlivosti prekliče in mu postavi skrbnika. Po smrti očima bi podedovala vse vaša mati, ker nima nobenih krvnih sorodnikov več.

Posojilo iz leta 1930. B. R. I. Če je dolžnik kmet, je dolžan za polovico znižano posojilo iz l. 1930 odplačati v 12 letnih obrokih s 3 odstotnimi obrestmi vsako leto najkasneje do 15. novembra. Upnik, ki misli, da je njegov dolžnik zmožen plačati več ko polovico svojega dolga, sme do 26. septembra 1937 zahtevati pri pristojnem okrajnem sodišču, da to zniža ali popolnoma razveljavi izvršeno znižbo dolga. — Ako torej res nimate od česa živeti, pojdite k sodišču in predlagajte, da se vaše posojilo ne bo znižalo za polovico.

Kmet in tovarniški delavec. P. F. Z. Po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov se smatra za kmeta tista oseba, ki ji je kmetijstvo glavni poklic, ki obdeluje zemljo sama ali člani svoje rodbine, po potrebi pa tudi z najeto delovno močjo, ki izvirajo nje obdavčeni dohodki pretežno iz kmetijstva, ki pa nje posestvo ne presega 50 ha za obdelovanje sposobne zemlje. Da bi bilo tovarniškemu delavcu kmetijstvo glavni poklic, bo težko trditi. Zato se nam zdi, da je stališče občine, ki odklanja izdajo potrdila, pravilno.

Prošnja za službo. J. Z. Nam ni znano, če sedaj sprejemajo pri cestni železnici v Ljubljani ali v tobačni tovarni nove uslužbenke. Vprašajte pri upravi cestne železnice ali tobačne tovarne.

Bezeg in drva pred oknom. J. A. Tik pred oknom vaše kuhinje sklada sosed na svojem svetu meterska drva; pred drugim oknom pa raste na sosedovem svetu bezeg, tako da nimate svetlobe v kuhinji. Vprašate, če lahko od sosedu zahtevate, da odstrani drva in bezeg. — Če stoji vaša hiša že nad 30 let in bi mogli dokazati, da skozi 30 let sosed ni z drvami zastavljal enega okna in da pred drugim oknom ni rasel bezgov grm, potem je vaša hiša pridobila služnosno pravico svetlobe za ti dve okni in vam sosed ne sme te priposostvovane pravice kratiti. Če pa je sosed že v prejšnjih letih na sedanjem prostoru skladal drva in če že skozi leta raste bezeg, potem niste pridobili nobene služnostne pravice in morate še naprej potrpeti. Na svojem svetu lahko vsak dela kar hoče, samo da ne krati morebitnih sosedovih pravic.